

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

Кафедра організації і економіки фармації

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Протокол 11.03.2020 № 3

Голова вченої ради

академік НАМН України, професор

 Ю. В. Вороненко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ»

**підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 226 «Фармація»**

Форма навчання: заочна

Робоча програма дисципліни «Організація та економіка фармації» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація» розроблена співробітниками кафедри організації і економіки фармації Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (завідувач кафедри – к. фарм. н., доцент Гульпа В.С.).

Рецензенти:

Трохимчук В. В.

декан медико-профілактичного і фармацевтичного факультету НМАПО імені П.Л. Шупика, д. фарм. н., професор

Склад робочої групи

Гульпа В.С. – завідувач кафедри організації і економіки фармації Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Кабачна А.В. – професор кафедри організації і економіки фармації Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, доктор фармацевтичних наук, професор.

Борищук В.О. - доцент кафедри організації і економіки фармації Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Організація та економіка фармації» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація»

на основі примірної програми навчальної дисципліни, затвердженої «Центральним методичним кабінетом з вищої освіти МОЗ України» від 21.05.2018

Опис навчальної дисципліни (анотація): Організація та економіка фармації як навчальна дисципліна вивчає чинні вимоги державних нормативно-правових актів щодо діяльності аптечних закладів з організації фармацевтичного забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами і товарами аптечного асортименту, а також основні принципи організації первинного обліку, фінансової звітності та економічного аналізу діяльності в аптечних закладах, що є запорукою успішної діяльності молодого спеціаліста у професійній роботі.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: Організація та економіка фармації	4 кредити / 120 год.	6 год.	20 год.	94 год.		
За семестрами						
Зимова навчальна сесія (14 днів) (теми 1-8)	2	2	10	48	IV КУРС (Зимова навчальна сесія)	
Весняна навчальна	2	4	10	46	IV КУРС	екзамен

сесія (15 днів) (теми 9-23)					(Весняна навчальна сесія)	
Всього:	4	6	20	94		

Предметом вивчення навчальної дисципліни є організаційно-економічні аспекти фармацевтичної діяльності в сучасних умовах фармацевтичного ринку.

Міждисциплінарні зв'язки: Організація та економіка фармації базується на вивченні студентами організаційних засад фармацевтичного забезпечення населення в системі охорони здоров'я. Важливу частину у структурі дисципліни складає набуття економічних знань. Організація та економіка фармації інтегрується з дисциплінами, що вивчаються відповідно до навчального плану: історією фармації, соціальною фармацією, технологією лікарських засобів, фармацевтичною хімією, інформаційними технологіями у фармації, фармацевтичним правознавством. Вона закладає основи вивчення студентами низки дисциплін, зокрема: менеджменту та маркетингу у фармації, медичного та фармацевтичного товарознавства, фармакоекономіки, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами на формування умінь застосовувати знання з організації та економіки фармації у процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Організація та економіка фармації» є формування у студентів системних знань про організаційні та економічні засади фармацевтичного забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами і товарами аптечного асортименту.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Організація та економіка фармації» є формування професійно необхідних знань, умінь та навичок відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики, забезпечення теоретичної бази для подальшого вивчення інших фармацевтичних та економічних дисциплін навчального плану: менеджменту та маркетингу у фармації, фармакоекономіки, медичного та фармацевтичного товарознавства, створення бази, яка визначає професійну компетентність та загальну ерудицію провізорів.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті вищої освіти).

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття

студентами компетентностей:

- загальні:

ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземною мовою (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.

ЗК 10. Здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності.

- спеціальні (фахові, предметні):

ФК 8. Здатність організувати діяльність аптеки із забезпечення населення, закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту й впровадити в них відповідні системи звітності й обліку (управлінського, статистичного, бухгалтерського та фінансового) відповідно до вимог Національної лікарської політики, Належної аптечної практики (GPP) та здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство з урахуванням організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства.

ФК 9. Здатність аналізувати та прогнозувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, здійснювати розрахунки основних податків та зборів, формувати ціни на лікарські засоби та медичні вироби відповідно до чинного законодавства України.

ФК 11. Здатність проводити аналіз соціально- економічних процесів у фармації, форм, методів і функцій системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових у світовій практиці, показників потреби, ефективності та доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

Класифікація	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та
--------------	--------	--------	-------------	--------------

компетентностей за НРК				відповідальність
Загальні компетентності				
З К1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.	Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки	Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї	Здатність донести свою громадську та соціальну позицію.	Нести відповідальність за свою громадянську позицію та діяльність
З К2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Знати методи реалізації знань у вирішенні практичних питань.	Вміти використовувати фахові знання для вирішення практичних ситуаціях.	Встановлювати зв'язки із суб'єктами практичної діяльності.	Нести відповідальність за своєчасність прийнятих рішень.
ЗК 5. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	Знати сучасні тенденції фармацевтичного ринку, аналізувати їх та пропонувати інноваційні шляхи розвитку	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.	Знати структуру та особливості професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань	Формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності.	Нести відповідальність за професійний розвиток з високим рівнем автономності
З К8. Здатність спілкуватися рідною мовою як	Мати досконалі знання рідної мови	Вміти застосовувати знання рідної мови, як	Використовувати при фаховому та	Нести відповідальність за вільне володіння

усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземною мовою (переважно англійською) на рівні, що забезпечує професійну діяльність.	та базові знання іноземної мови	усно так і письмово, вміти спілкуватись іноземною мовою	діловому спілкуванні та при підготовці документів рідну мову. Використовувати іноземну мову у професійній діяльності	рідною мовою, за розвиток професійних знань
ЗК 10. Здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видій економічної діяльності	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
<i>Спеціальні (фахові) компетентності</i>				

<p>ФК 8. Здатність організувати діяльність аптеки із забезпечення населення, закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту впровадити в них відповідні системи звітності обліку (управлінського, статистичного, бухгалтерського та фінансового) відповідно до вимог Національної лікарської політики, Належної аптечної практики (GPP) та здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство з урахуванням організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства.</p>	<p>Знати основні положення чинного законодавства, що регламентують діяльність аптечних закладів з організації постачання, зберігання та відпуску населенню і закладам охорони здоров'я лікарських засобів та інших груп товарів аптечного асортименту</p>	<p>Уміння формувати товарний асортимент і організувати його відпуск з аптечних закладів відповідно до вимог Національної лікарської політики, Належної Аптечної практики та інших організаційно-правових форм фармацевтичного законодавства.</p>	<p>Встановлювати зв'язки із суб'єктами фармацевтичного ринку, застосовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії</p>	<p>Нести відповідальність за своєчасне забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами і товарами аптечного асортименту належної якості</p>
--	---	--	--	--

<p>ФК 9. Здатність аналізувати та прогнозувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, здійснювати розрахунки основних податків та зборів, формувати ціни на лікарські засоби та медичні вироби відповідно до чинного законодавства України.</p>	<p>Знати основні положення чинного законодавства щодо податкування, формування цін на лікарські засоби та медичні вироби</p>	<p>Вміти здійснювати економічний аналіз діяльності аптечних закладів, здійснювати розрахунки основних податків та зборів, формувати ціни на лікарські засоби та медичні вироби</p>	<p>Встановлювати зв'язки із суб'єктами фармацевтичного ринку, застосовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії</p>	<p>Нести відповідальність за своєчасне забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами і товарами аптечного асортименту належної якості</p>
---	--	--	--	--

<p>ФК 11. Здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів фармації, форм, методів функцій системи фармацевтичного забезпечення населення та складових світової практиці, показників потреби, ефективності та доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів</p>	<p>Знати основні положення чинного законодавства щодо фармацевтичного забезпечення населення, доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів, основні тенденції соціально-економічних процесів у фармації</p>	<p>Вміти враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості ліків</p>	<p>Встановлювати зв'язки із суб'єктами фармацевтичного ринку, застосовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії</p>	<p>Нести відповідальність за своєчасне забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами і товарами аптечного асортименту належної якості</p>
---	---	---	--	--

Результати навчання:

- Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії, оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини (ПРН 1).

- Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності (ПРН 2).

- Позиціонувати свою професійну діяльність та особистісні якості на фармацевтичному ринку праці, формулювати цілі власної діяльності з урахуванням суспільних і виробничих інтересів (ПРН 5).

- Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нестивідповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності (ПРН 6).

- Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів (ПРН 7).

- Здійснювати професійне спілкування сучасною українською літературною мовою (ПРН 8).

- Здійснювати професійну діяльність використовуючи інформаційні технології, «Інформаційні бази даних», системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології (ПРН 9).

- Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді (ПРН 10).

- Використовувати методи оцінювання показників якості діяльності; виявляти резерви підвищення ефективності праці (ПРН 11).

- Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати у професійній діяльності (ПРН 12).

- Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки (ПРН 14).

- Прогнозувати та визначати вплив факторів навколишнього середовища на якість лікарських засобів та споживчі характеристики інших товарів аптечного асортименту під час їх зберігання (ПРН 19).

- Здійснювати комплекс організаційно-управлінських заходів щодо забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами й іншими товарами аптечного асортименту. Здійснювати усі види обліку в аптечних закладах, адміністративне діловодство, процеси товарознавчого аналізу (ПРН 20).

- Розраховувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, а також податки і збори. Формувати усі види цін (оптово-відпускні, закупівельні та роздрібні) на лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту (ПРН 21).

- Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик (ПРН 24).

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна: здатність вирішувати типові і складні ситуаційні задачі з

організації роботи аптечних закладів як складової частини системи охорони здоров'я, здійснювати первинний і бухгалтерський облік, проводити економічний аналіз та аудит фінансової діяльності, ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання до фахової та не фахової аудиторії.

Результати навчання для дисципліни: вміння застосовувати чинні положення нормативних документів під час вирішення практичних проблем в організації фармацевтичного забезпечення населення і закладів охорони здоров'я.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредити ЄКТС – 120 годин.

Дисципліна структурована на два модулі:

Зимова навчальна сесія (Теми 1-8).

Тема 1. Організаційна структура управління фармацевтичною системою.

Основні принципи організації роботи аптечних закладів.

Тема 2. Організація роботи аптеки з товарними запасами.

Тема 3. Особливості ціноутворення на лікарські засоби і товари аптечного асортименту.

Тема 4. Особливості обігу наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів. Безрецептурний відпуск лікарських засобів.

Тема 5. Організація роботи аптеки з приймання рецептів та відпуску готових лікарських засобів.

Тема 6. Особливості відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів з аптек

Тема 7. Пільговий та безкоштовний відпуск лікарських засобів.

Тема 8. Організація роботи аптеки із забезпечення населення лікарськими засобами індивідуального виготовлення.

Весняна навчальна сесія (15 днів) (теми 9-23)

Тема 9. Фармацевтичне забезпечення закладів охорони здоров'я.

Тема 10. Внутрішньо-аптечний контроль якості лікарських засобів

Фармацевтичне забезпечення населення за умов виникнення надзвичайних ситуацій.

Тема 11. Основи бухгалтерського обліку.

Тема 12. Відображення господарських операцій у бухгалтерських рахунках.

Тема 13. Облік руху товарно-матеріальних цінностей в аптеках.

Тема 14. Документальне оформлення приймання товару.

- Тема 15. Облік розходу товарно-матеріальних цінностей.
Тема 16. Складання місячного товарного звіту.
Тема 17. Облік грошових коштів і розрахункових операцій.
Тема 18. Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей аптек.
Тема 19. Облік праці та заробітної плати працівників аптек.
Тема 20. Оподаткування заробітної плати.
Тема 21. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності аптек. Оподаткування діяльності.
Тема 22. Зовнішня фінансова звітність. Фінансовий аналіз діяльності аптек.
Тема 23. Аудит підприємницької діяльності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	заочна форма					
	усього	у тому числі				
л		пз	с.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
Зимова навчальна сесія (14 днів)						
Тема 1. Організаційна структура управління фармацевтичною системою. Основні принципи організації роботи аптечних закладів.	7	1		-	-	6
Тема 2. Організація роботи аптеки з товарними запасами.	7	1		-	-	6
Тема 3. Особливості ціноутворення на лікарські засоби і товари аптечного асортименту.	8			-	-	8
Тема 4. Особливості обігу наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів. Безрецептурний відпуск лікарських засобів.	8		2	-	-	6
Тема 5. Організація роботи аптеки з приймання рецептів та відпуску готових лікарських засобів.	8		2	-	-	6

Тема 6. Особливості відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів з аптек.	8		2	-		6
Тема 7. Пільговий та безкоштовний відпуск лікарських засобів.	6		2	-		4
Тема 8. Організація роботи аптеки із забезпечення населення лікарськими засобами індивідуального виготовлення.	8		2	-		6
Разом	60	2	10			48
Весняна навчальна сесія (15 днів)						
Тема 9. Фармацевтичне забезпечення закладів охорони здоров'я.	3		1			2
Тема 10. Внутрішньо-аптечний контроль якості лікарських засобів. Фармацевтичне забезпечення населення за умов виникнення надзвичайних ситуацій.	5		1			4
Тема 11. Основи бухгалтерського обліку.	5	1		-	-	4
Тема 12. Відображення господарських операцій у бухгалтерських рахунках.	5		1	-	-	4
Тема 13. Облік руху товарно-матеріальних цінностей в аптеках.	5	1		-	-	4
Тема 14. Документальне оформлення приймання товару.	5	1		-	-	4
Тема 15. Облік розходу товарно-матеріальних цінностей.	5		1	-	-	4
Тема 16. Складання місячного товарного звіту	5		1	-	-	4
Тема 17. Облік грошових коштів і розрахункових операцій.	5		1			4
Тема 18. Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей аптек.	3		1			2
Тема 19. Облік праці та заробітної	3		1			2

плати працівників аптек.						
Тема 20. Оподаткування заробітної плати.	2					2
Тема 21. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності аптек. Оподаткування діяльності.	3		1			2
Тема 22. Зовнішня фінансова звітність. Фінансовий аналіз діяльності аптек.	3		1			2
Тема 23 Аудит підприємницької діяльності.	3	1				2
Разом за змістовим модулем 2	60	4	10			46
Підсумковий контроль модулю	4	-	2	-		2
Усього годин	120	20	44	-	-	56

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Зимова навчальна сесія (14 днів)		
1	Організаційна структура управління фармацевтичною системою. Основні принципи організації роботи аптечних закладів.	1
2	Організація роботи аптеки з товарними запасами.	1
	Разом	2
Весняна навчальна сесія (15 днів)		
11	Основи бухгалтерського обліку.	1
13	Облік руху товарно-матеріальних цінностей в аптеках.	1
14	Документальне оформлення приймання товару.	1
23	Аудит підприємницької діяльності	1
	Разом	4
	Всього	20

5. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

	<i>Змістовий модуль 1.</i> <i>Організація фармацевтичного забезпечення населення і закладів охорони здоров'я</i>	
1	Організаційна структура управління фармацевтичною системою. Основні принципи організації роботи аптечних закладів.	3
2	Організація роботи аптеки з товарними запасами.	4
3	Особливості ціноутворення на лікарські засоби і товари аптечного асортименту.	3
4	Особливості обігу наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів. Безрецептурний відпуск лікарських засобів.	3
5	Організація роботи аптеки з приймання рецептів та відпуску готових лікарських засобів.	3
6	Особливості відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів з аптек.	2
7	Пільговий та безкоштовний відпуск лікарських засобів.	2
8	Організація роботи аптеки із забезпечення населення лікарськими засобами індивідуального виготовлення.	2
9	Фармацевтичне забезпечення закладів охорони здоров'я.	3
10	Внутрішньо-аптечний контроль якості лікарських засобів. Фармацевтичне забезпечення населення за умов виникнення надзвичайних ситуацій.	3
	Разом	28
	<i>Змістовий модуль 2.</i> <i>Облік, фінансова звітність та економічний аналіз діяльності аптек</i>	
11	Основи бухгалтерського обліку.	1
12	Відображення господарських операцій у бухгалтерських рахунках.	1
13	Облік руху товарно-матеріальних цінностей в аптеках.	2
14	Документальне оформлення приймання товару.	1
15	Облік розходу товарно-матеріальних цінностей.	1
16	Складання місячного товарного звіту	1
17	Облік грошових коштів і розрахункових операцій.	1
18	Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей аптек.	1
19	Облік праці та заробітної плати працівників аптек.	1
20	Оподаткування заробітної плати.	1
21	Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності аптек. Оподаткування діяльності.	1
22	Зовнішня фінансова звітність. Фінансовий аналіз діяльності аптек.	1
23	Аудит підприємницької діяльності.	1
	Підготовка до підсумкового контролю	2
	Разом	16
	Всього	44

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Змістовий модуль 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення і закладів охорони здоров'я</i>	
1	Організаційна структура управління фармацевтичною системою. Основні принципи організації роботи аптечних закладів.	3
2	Організація роботи аптеки з товарними запасами.	4
3	Особливості ціноутворення на лікарські засоби і товари аптечного асортименту.	3
4	Особливості обігу наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів. Безрецептурний відпуск лікарських засобів.	4
5	Організація роботи аптеки з приймання рецептів та відпуску готових лікарських засобів.	3
6	Особливості відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів з аптек.	3
7	Пільговий та безкоштовний відпуск лікарських засобів.	4
8	Організація роботи аптеки із забезпечення населення лікарськими засобами індивідуального виготовлення.	4
9	Фармацевтичне забезпечення закладів охорони здоров'я.	4
10	Внутрішньо-аптечний контроль якості лікарських засобів. Фармацевтичне забезпечення населення за умов виникнення надзвичайних ситуацій.	4
	Разом	36
	<i>Змістовий модуль 2. Облік, фінансова звітність та економічний аналіз діяльності аптек</i>	
3	Основи бухгалтерського обліку.	1
4	Відображення господарських операцій у бухгалтерських рахунках.	2
5	Облік руху товарно-матеріальних цінностей в аптеках.	1
6	Документальне оформлення приймання товару.	1
7	Облік розходу товарно-матеріальних цінностей.	2
8	Складання місячного товарного звіту	2
9	Облік грошових коштів і розрахункових операцій.	2
10	Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей аптек.	2
11	Облік праці та заробітної плати працівників аптек.	1
12	Оподаткування заробітної плати.	1
13	Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності аптек. Оподаткування діяльності.	1
14	Зовнішня фінансова звітність. Фінансовий аналіз діяльності аптек.	1
15	Аудит підприємницької діяльності.	1
	Підготовка до підсумкового контролю	2

	Разом	20
	Всього	56

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

10. Завдання для самостійної роботи представлені у вигляді тестових завдань, таблиць та схем для заповнення студентами і оформлені у вигляді робочих журналів для аудиторної та самостійної роботи з дисциплін «Організація та економіка фармації».

11. Методи навчання У процесі вивчення дисципліни «Організація та економіка фармації» застосовуються такі методи навчання:

- за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; аналітичний, синтетичний, індуктивний, дедуктивний;
- за основними етапами процесу: формування знань; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка;
- за системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль і самоконтроль.
- за джерелами знань: словесні – розповідь, бесіда; наочні – демонстрація, моделювання.
- за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький.

12. Методи контролю поточний і підсумковий

Поточний контроль знань проводиться з метою виявлення якості навчального процесу та його результатів у міжсесійний період і здійснюється в ході практичних занять, передбачених навчальною програмою дисципліни.

Поточний контроль знань студентів оцінюється за наведеною схемою:

№ з.п	Вид роботи	мак балів	Оцінка в балах	Зміст роботи
1	Робота на практичному занятті	5	А) 2,3,4,5 Б) 2,3,4,5	А) активна участь на практичних заняттях, завдання виконані повністю, застосовано відповідний алгоритм; Б) експрес - контроль.
2	Самостійна робота	5	2,3,4,5	Виконання одного із видів роботи: 1) підготовка та захист реферату; 2) опрацювання та конспектування окремих тем дисципліни та першоджерел.

--	--	--	--	--

Оцінювання *роботи на практичних заняттях* здійснюється відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль знань, розв'язання ситуаційних завдань, проведення досліджень, пояснення та оцінка їх результатів, контроль практичних навичок.

Самостійна робота. Готуючи *реферат*, необхідно виходити з того, що його обсяг не повинен перевищувати 15 сторінок. Обов'язковими є план, точно сформульовані цілі, засаднича ідея реферату, висновки та перелік джерел, що використовувались для його підготовки. Разом із тим, студент повинен не тільки написати, а й коротко (протягом 5-7 хвилин) розкрити перед аудиторією або в персональній бесіді із викладачем основні проблеми, розглянуті в роботі. При цьому основними критеріями оцінки реферату є:

- 1) відповідність змісту реферату обраній темі;
- 2) рівень знань з теми;
- 3) самостійність викладення основного змісту реферату;
- 4) уміння коротко і, в той же час, інформативно розкрити зміст реферату;
- 5) уміння відповідати на поставлені запитання.

Підготовка, оформлення та презентація рефератів оцінюється на практичному занятті.

- Форма підсумкового контролю відповідно до навчального плану – залік.

- Критерії оцінювання

Критерії оцінювання практичних занять

Оцінювання знань студента під час практичних занять проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу дисципліни;

- обізнаність з основною (обов'язковою) та додатковою літературою;

- виконання практичних завдань, застосування відповідного алгоритму;

- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, уміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з доповідей інших осіб.

Рівень знань студентів на практичних заняттях оцінюється за чотирьохбальною системою.

Оцінку «*відмінно*» заслуговує студент, який дав аргументовану і повну відповідь на всі питання, поставлені в завданнях; вільно володіє програмним матеріалом, правильно розкриває сутність понять навчального курсу, аналізує

та коментує причинно-наслідкові зв'язки, вміє логічно формулювати думки, дотримуватись послідовності і точності викладу матеріалу, робити аргументовані висновки згідно з отриманими знаннями та опрацьованою навчальною літературою.

Оцінку *«добре»* заслуговує студент, який правильно відповів на всі питання, у відповідях на завдання виявив володіння навчальним матеріалом, але припустився окремих недоліків в послідовності викладення, повноті аналізу чи коментуванні певних питань або у висновках і припустив незначні фактичні помилки.

Оцінку *«задовільно»* заслуговує студент, який в основному опанував питання навчального курсу, дав в цілому правильні відповіді хоча б на два питання, але допустив помилки в формулюваннях, зробив нечіткі висновки, виклав матеріал недостатньо повно і послідовно.

Оцінку *«незадовільно»* одержує студент, який виявив незнання основного програмного матеріалу, виклав його непослідовно й нечітко, не дав відповіді на жодне з контрольних питань, запропонованих у завданні, допустив грубі помилки у визначенні понять та аналізу фактів, не зміг застосувати отримані знання в конкретній ситуації.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Оцінку *«відмінно»* заслуговує студент, у якого робота виконана правильно і самостійно, відбиває належний рівень знань, оформлена відповідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.

Оцінку *«добре»* заслуговує студент, у якого робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань; оформлена згідно з вимогами, які висуваються для даного типу завдань.

Оцінку *«задовільно»* заслуговує студент, у якого робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань.

Оцінку *«незадовільно»* одержує студент, у якого виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей кожної теми. На кожному практичному занятті студент відповідає на тестові завдання та виконує перелік практичних завдань. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (національною) шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен

14. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Загальна схема оцінювання					
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів	Бали нараховуються таким чином:	
		для заліку			
170-200	A	зараховано			<i>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 200-бальною шкалою</i>
155-169	B				
140-154	C				
125-139	D				
111-124	E				
60-110	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання			
1-59	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни			

Оцінювання за складовими дисципліни		
		політика опанування дисципліни
Відвідування лекцій (за кожну лекцію (6))	5 балів	Відвідування кожного заняття
Відвідування практичного заняття (за кожне заняття (23))	5 балів	
Підготовка та захист самостійної домашньої роботи	40 балів	Повне дотримання умов академічної доброчесності
Тест-іспит/залік	80 балів	
УСЬОГО	200	

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

15. Методичне забезпечення (навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи, питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів, комплексної контрольної роботи, післятестажного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни).

1. Лекційний матеріал (мультимедійні презентації, тексти лекцій).
2. Плани семінарських занять.
3. Завдання для практичних (семінарських) занять.
4. Питання для самостійної роботи студентів.
5. Питання для підсумкового модульного контролю.
6. Комплексна контрольна робота.
7. Білети для підсумкового модульного контролю.

Розширений план лекцій, практичних занять та самостійної роботи

Змістовий модуль 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення і закладів охорони здоров'я

Тема 1. Організаційна структура управління фармацевтичною системою. Основні принципи організації роботи аптечних закладів.

Міжнародні організації, що регулюють фармацевтичну діяльність на макроекономічному рівні, значення їхньої діяльності у розробці програм гармонізації законодавчої бази, організаційних принципів, систем управління фармації різних країн світу. Проблеми інтеграції фармацевтичної галузі.

Міжнародні стандарти, що регламентують фармацевтичну діяльність: (Good Clinical Practice – GCP); (Good Laboratory Practice – GLP); (Good Manufacturing Practice – GMP); (Good Distribution Practice – GDP); (Good Pharmaceutical Practice – GPP); (Guide to good storage practices for pharmaceuticals — GSP). Сутність та значення міжнародних стандартів у організації якісної фармацевтичної допомоги. Національна лікарська (фармацевтична) політика (НЛ(Ф)П): головні цілі. Роль ВООЗ у формуванні Національних програм охорони здоров'я. Завдання, основні принципи створення, порядок впровадження НЛ(Ф)П в Україні та інших країнах світу. Національна служба здоров'я України. Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання в Україні, рівні управління. Проблема функціонування регулюючих переліків у вітчизняній системі охорони здоров'я. Завдання та функції аптек. Порядок відкриття і діяльності аптек, організаційні вимоги. Відділи аптек та їх функції. Характеристика приміщень і обладнання аптек в залежності від характеру їх діяльності. Кваліфікаційні вимоги до персоналу аптек. Матеріальна відповідальність в аптеці. Вимоги санітарного режиму до прибирання приміщень, догляду за устаткуванням, до особистої гігієни

персоналу аптек. Перелік виробничих і невиробничих приміщень аптек. Порядок відкриття і діяльності структурних підрозділів аптек.

Тема 2. Організація роботи аптеки з товарними запасами. Перелік груп товарів аптечного асортименту. Визначення поточної потреби в лікарських засобах та інших товарах аптечного асортименту, організація їх замовлення. Критерії вибору постачальників аптек. Основні виробники лікарських засобів та виробів медичного призначення та оптові посередники (оптові фармацевтичні фірми). Основні претензії аптек до постачальників. Джерела інформації про постачальників. Організація приймання лікарських засобів за кількістю та якістю. Організація вхідного контролю лікарських засобів. Проблеми виявлення та запобігання обігу фальсифікованих лікарських засобів. Обов'язки уповноваженої особи. Організація зберігання лікарських засобів в аптеках. Особливості зберігання лікарських засобів з урахуванням характеру лікарських форм, термінів придатності. Утилізація та знищення неякісних лікарських засобів.

Тема 3. Особливості ціноутворення на лікарські засоби і товари аптечного асортименту. Особливості державного та ринкового підходів до ціноутворення на лікарські засоби і товари аптечного асортименту. Порядок формування Національного переліку основних лікарських засобів згідно з вимогами ВООЗ. Референтне ціноутворення на деякі лікарські засоби, що закуповуються за бюджетні кошти. Особливості ціноутворення на лікарські засоби, включені до переліку МНН з урядової програми “Доступні ліки”. Особливості розрахунку податку на додану вартість на лікарські засоби і окремі групи товарів аптечного асортименту. Порядок визначення граничних оптово-відпускних і торгових (роздрібних) надбавок під час розрахунку закупівельних і роздрібних цін на готові лікарські засоби і товари аптечного асортименту з урахуванням податку на додану вартість. Порядок відпуску товару в структурні підрозділи аптеки.

Тема 4. Особливості обігу наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів. Безрецептурний відпуск лікарських засобів. Загальні положення нормативних документів щодо обігу наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів. Порядок отримання ліцензії на обіг наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів. Вимоги до приміщень аптечних закладів, що провадять діяльність з обігу наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів. Особливості замовлення, отримання наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів з аптечного складу та організація їх зберігання в аптеках. Організація безрецептурного відпуску в Україні та країнах ЄС. Поняття «ОТС-препарати». Критерії віднесення ліків до безрецептурних. Права та обов'язки провізора з відпуску ліків без рецептів. Організація фармацевтичної опіки. Концепція відповідального самостійного лікування – передумови виникнення, сутність,

значення. Відповідальне самолікування як сучасна форма взаємовідносин між пацієнтом та провізором. Характеристика вітчизняного Переліку безрецептурних лікарських засобів. Основні принципи розміщення безрецептурних препаратів в торговому залі аптеки. Основні джерела інформації щодо безрецептурних лікарських засобів. Законодавчі вимоги до реклами лікарських засобів в ЗМІ.

Тема 5. Організація роботи аптеки з приймання рецептів та відпуску готових лікарських засобів. Суть рецепта, його функції. Загальні правила виписування рецептів, Категорії медичних працівників, які мають право виписувати рецепти. Перелік лікарських засобів, що не відпускаються амбулаторним хворим. Форми рецептурних бланків. Електронний рецепт. Алгоритм дій провізора при прийманні рецептів, термін дійсності виписаних рецептів та зберігання їх в аптеках. Порядок приймання рецептів та відпуску контрольованих лікарських засобів. Особливості обігу комбінованих лікарських засобів із вмістом контрольованих речовин, нормування їх відпуску з аптек. Оформлення рецептів на лікарські засоби для хворих із затяжними та хронічними захворюваннями.

Тема 6. Особливості відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів з аптек. Класифікація наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів списків 1 і 2. Особливості виписування, порядок приймання, зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків форми Ф3. Нормування та облік відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів з аптек. Порядок забезпечення наркотичними лікарськими засобами онкологічних хворих в умовах стаціонару на дому.

Тема 7. Пільговий та безкоштовний відпуск лікарських засобів. Категорії хворих та перелік захворювань, для лікування яких пацієнти мають право на безоплатний та пільговий відпуск ліків. Електронний реєстр пацієнтів, що потребують інсулінотерапії. Організація виписування та відпуску ліків на безоплатних та пільгових умовах, а також хронічним хворим. Основні положення нормативної бази урядової програми «Доступні ліки», особливості забезпечення пацієнтів препаратами інсуліну. Реєстр оптово-відпускних цін на лікарські засоби. Реєстр лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню. Порядок реєстрації та обліку безкоштовних і пільгових рецептів в залежності від категорії хворих та захворювань. Механізм реімбурсації аптекам коштів за відпущені лікарські засоби.

Тема 8. Організація роботи аптеки із забезпечення населення лікарськими засобами індивідуального виготовлення. Особливості виписування рецептів на лікарські засоби, що виготовляються у умовах аптек. Основні помилки лікарів при виписуванні рецептів. Організація робочого місця провізора з приймання рецептів та відпуску ліків індивідуального виготовлення. Загальні правила таксування (визначення вартості) рецептів на лікарські засоби індивідуального

виготовлення. Реєстрація рецептів на лікарські засоби у відповідних журналах обліку. Оснащення виробничих приміщень для виготовлення ліків. Загальні правила виготовлення ліків. Особливості роботи з отруйними, сильнодіючими, наркотичними, психотропними речовинами і прекурсорами списку № 1. Оформлення до відпуску лікарських засобів індивідуального виготовлення. Порядок відпуску з аптек ліків індивідуального виготовлення. Доставка ліків додому.

Тема 9. Фармацевтичне забезпечення закладів охорони здоров'я. Види спеціалізації аптек. Характеристика аптек, що здійснюють забезпечення закладів охорони здоров'я лікарськими засобами і товарами аптечного асортименту. Порядок виписування вимог на лікарські засоби та виробу медичного призначення. Вимог до приміщень та обладнання для виготовлення розчинів для ін'єкцій. Характеристика виробничого процесу серійного виготовлення розчинів для ін'єкцій. Організація і порядок проведення лабораторно-фасувальних робіт. Вимоги санітарного режиму до виготовлення ліків в асептичних умовах. Правила отримання, зберігання, використання, обліку рецептурних бланків ф-1 та ф-3 в закладах охорони здоров'я. Методика таксування (визначення вартості) серійно виготовлених лікарських форм у аптеках. Організація і порядок оформлення лабораторно-фасувальних робіт. Вхідний контроль якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах. Нормативи та умови зберігання лікарських засобів у відділеннях та кабінетах лікувально-профілактичних закладів.

Тема 10. Внутрішньоаптечний контроль якості лікарських засобів
Фармацевтичне забезпечення населення за умов виникнення надзвичайних ситуацій. Законодавча база, організаційна структура, рівні управління державної системи контролю якості в Україні. Організація вхідного контролю якості ліків в аптечних закладах. Перелік заходів, які сприяють збереженню якості лікарських засобів, виготовлених в умовах аптеки. Види внутрішньоаптечного контролю якості лікарських засобів та їх характеристика. Особливі вимоги до контролю якості ін'єкційних розчинів та лікарських форм для немовлят. Терміни зберігання лікарських форм, виготовлених в аптеці. Допустимі норми відхилень при перевірці якості ліків. Облік результатів та документація з внутрішньоаптечного контролю якості ліків. Класифікація надзвичайних ситуацій. Порядок організації медичного забезпечення в системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Визначення потреби в медичному майні в особливий період. Організаційно-економічні підходи до формування резервних товарних запасів за умов надзвичайних станів. Правила зберігання, транспортування та захисту лікарських засобів і виробів медичного призначення за умов надзвичайних станів. Особливості постачання, зберігання та обліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів при наданні медичної допомоги в особливий період.

Змістовий модуль 2. Облік, фінансова звітність та економічний аналіз діяльності аптек.

Тема 11. Основи бухгалтерського обліку. Організація системи внутрішньогосподарського (управлінського) та бухгалтерського обліку у аптеках. Основні Положення (стандарты) бухгалтерського обліку та інші законодавчі та нормативно-правові документи, що регламентують організацію обліку та звітності в Україні. Міжнародні стандарти обліку. Характеристика та класифікація господарських засобів аптеки та джерел їх утворення. Структура бухгалтерського балансу та його складові частини. Типи змін в балансі.

Тема 12. Відображення господарських операцій у бухгалтерських рахунках. План рахунків бухгалтерського обліку. Взаємозв'язок бухгалтерських рахунків з фінансовою звітністю. Види бухгалтерських рахунків, порядок відображення господарських операцій в активних, пасивних та фінансово-результативних (операційних) бухгалтерських рахунках. Вплив господарських операцій на баланс аптеки.

Тема 13. Облік руху товарно-матеріальних цінностей в аптеках.

Облікові групи товарно-матеріальних цінностей аптеки. Господарські операції, які вимагають постійного обліку і відображення у первинних та нагромаджуючих документах. Порядок обліку руху інших активів. Основні засоби аптеки, їх класифікацію за складом, джерелами утворення і призначенням. Принципи обліку основних засобів та нематеріальних активів аптек. Методи нарахування амортизації основних засобів. Оборотні засоби аптеки, їх класифікація та особливості обліку.

Тема 14. Документальне оформлення приймання товару. Принципи формування товарної стратегії аптеки. Супровідні документи при поступленні товарно-матеріальних цінностей. Вхідний контроль якості, особливості приймання та реєстрації поступлення товару. Реєстрація внутрішньоаптечних виробничих операцій, які збільшують залишок товару. Відображення в бухгалтерських рахунках сум з поступлення товару та інших засобів.

Тема 15. Облік розходу товарно-матеріальних цінностей. Економічне значення товарообігу, структура реалізації товару за готівку та за безготівковим розрахунком. Реєстрація внутрішньоаптечних виробничих операцій, які зменшують залишок товару. Особливості заповнення первинної та нагромаджуючої документації з реалізації товару за готівку та за безготівковим розрахунком. Відображення в бухгалтерських рахунках сум списання товарно-матеріальних цінностей.

Тема 16. Складання місячного товарного звіту. Розрахунок залишків товарно-матеріальних цінностей на кінець звітного періоду. Методика визначення суми та середнього відсотка реалізованої торгової націнки, собівартості реалізованих товарів. Відображення в бухгалтерських рахунках сум з реалізації товару. Методика розрахунку суми ПДВ, яка сплачується до бюджету.

Тема 17. Облік грошових коштів і розрахункових операцій. Основні положення нормативних документів з документального оформлення та обліку касових операцій у аптеці, відповідальність та обов'язки касира. Порядок проведення розрахунків зі споживачами, реєстрації та застосування РРО. Облік розрахункових операцій. Відображення господарських операцій з руху готівкових коштів і розрахункових операцій у документах управлінського та бухгалтерського обліку.

Тема 18. Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей аптек.

Завдання і порядок проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей в аптечних закладах, права і обов'язки інвентаризаційної комісії. Порядок оформлення інвентаризаційних описів товару та інших товарно-матеріальних цінностей. Особливості проведення інвентаризації контрольованих лікарських засобів. Порядок проведення інвентаризації грошових коштів, інвентаризація банківських операцій на поточному рахунку. Інвентаризація основних засобів, нематеріальних активів. Інвентаризація статутного капіталу аптеки. Інвентаризація дебіторської та кредиторської заборгованості аптек. Документальне оформлення результатів інвентаризації. Порядок розрахунку природної втрати товару, використання та списання.

Тема 19. Облік праці та заробітної плати працівників аптек. Види, форми і системи оплати праці. Нормування робочого часу працівників аптек. Тарифна система оплати праці у закладах охорони здоров'я. Порядок встановлення посадових окладів адміністративному та виробничому персоналу аптечних закладів. Доплати до посадових окладів працівників аптечних закладів. Порядок надання відпусток. Оплата тимчасової непрацездатності працівників аптечних закладів. Облік розрахунків з підзвітними особами.

Тема 20. Оподаткування заробітної плати. Види утримань із заробітної плати. Порядок розрахунку обов'язкових утримань із заробітної плати. Особливості розрахунку податку з доходів фізичних осіб з урахуванням податкової соціальної пільги. Податкова знижка у розрахунках з платниками податку з доходів фізичних осіб, підстави та особливості її надання. Нарахування на фонд заробітної плати працівників аптек.

Тема 21. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності аптек. Оподаткування діяльності. Процес виникнення витрат і доходів, порядок їх обліку в аптеках. Встановлення фінансового результату звітного періоду (прибутку або збитку від фінансово-господарської діяльності) аптеки. Особливості звичайної та спрощеної систем оподаткування. Бухгалтерські проведення з обліку фінансового результату, встановлення суми нерозподіленого прибутку (збитку).

Тема 22. Зовнішня фінансова звітність. Фінансовий аналіз діяльності аптек. Облікові форми зовнішньої фінансової звітності. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Типи фінансової стійкості аптек, методи їх оцінки.

Характеристика показників фінансової стійкості, ліквідності та прибутковості аптек. Принцип необхідного динамізму функціонуючого капіталу. Характеристика показників ділової активності аптеки. Експрес-аналіз основних показників діяльності, «Золоте правило» економіки.

Тема 23. Аудит підприємницької діяльності. Сутність, методи та особливості видів аудиту. Організаційні вимоги до проведення аудиту та кваліфікаційні вимоги до аудиторів в Україні. Міжнародні стандарти аудиту. Аудиторська палата України. Аудиторський висновок та аудиторський звіт. Особливості, організація і методика проведення внутрішнього аудиту. Документальне оформлення внутрішнього аудиту.

16. Рекомендована література

Основна (Базова)

1. Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення : Національний підруч. для ВНЗ / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін. ; за ред. А.С. Немченко. — Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. — 360 с. — (Національний підручник).
2. Організація та економіка фармації : національний підручник для студентів фармацевтичних факультетів вищих навчальних закладів МОЗ України / А. С. Немченко [та ін.] ; за ред. А. С. Немченко ; Нац. фармац. ун-т. - Харків : НФаУ: Золоті сторінки, 2017 - . - (Національний підручник). Ч. 3 : Основи економіки фармації. - 2017. - 271 с.
3. Громовик Б.П., Терещук С.І., Чухрай І.Л. Організація та економіка фармації / За ред. проф. Б.П.Громовика та доц. С.І.Терещук. – Вінниця, Нова книга, 2009. – 816 с.

Допоміжна

1. Немченко А.С. Основи економіки та системи обліку у фармації: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, Г.Л. Панфілова, В.М. Чернуха та ін.; за ред. А.С. Немченко.- Харків: Вид-во НфаУ: Золоті сторінки, 2005. - 504с.
2. Практикум з організації та економіки фармації. Навч. посібник для студентів вищих навч.закл. /Б.П.Громовик, С.І.Терещук, О.Л.Гром, А.М.Новікевич, І.Л.Чухрай. – Вінниця:Нова книга, 2004. – 448 с.

17. Інформаційні ресурси

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
2. Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [/http:// mozdocs.kiev.ua](http://mozdocs.kiev.ua)
1. www.moz.gov.ua – офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України
2. fp.com.ua – сайт журналу «Фармацевт практик»
3. www.provisor.com.ua – офіційний сайт журналу «Провізор»